

წმ. მარიამ მაგდალინელი საერო მწერლობაში

მოკლე შინაარსი

წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნების მიმართ მართლმადიდებლურ და კათოლიკურ ეკლესიებში საუკუნეების განმავლობაში სხვადასხვაგვარი დამოკიდებულება არსებობდა, კერძოდ, მართლმადიდებლობა მას ყოველთვის მოციქულთა სწორ წმინდა მენელსაცხებლედ და აღიარებდა და აღიარებს; კათოლიკური სამყარო 1969 წლამდე მას მრუშ, მონანიე დედაკაცად მიიხედავდა. ეს განსხვავებული მოსაზრებები საერო ლიტერატურაშიც გადავიდა, რაც განსაკუთრებით XX საუკუნისა და თანამედროვე ლიტერატურაში გამოვლინდა. სტატიაში განხილულია წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნებისადმი ქართული და უცხოური ლიტერატურის ნიმუშებში განსხვავებული აღქმის შემთხვევები.

Nana Gonjilashvili, Nestan Sulava

**FOR THE INTERPRETATION OF THE ICON OF MARY
MAGDALENE IN GEORGIAN CHRISTIAN TRADITION**

Abstract

Toward the personality of Saint Mary Magdalene in Orthodox and Catholic churches were different attitude during the long period. The orthodox church recognized her as a saint mother equal of the apostle.

Till 1969 Catholic church considered her as a sinful, repentant woman. These different attitudes were revealed in the profane literature of XX and XXI century.

The article discusses different views and ideas about Mary Magdalene's character in Georgian and foreign literary works.

საკენძო სიტყვები: წმ. მარიამ მაგდალინელი, მენელსაცხებლედ და, მონანიე დედაკაცი, საერო ლიტერატურა.

Key words: St. Mary Magdalene, St. mother (saint mothers who oiled the Christ), repentant women, profane literature.

შესავალი. წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნების შესახებ მართლმადიდებელ და კათოლიკურ ეკლესიებში, საღვთისმეტყველო ლიტერატურაში, რაც საერო ლიტერატურაშიც გადავიდა, საუკუნეების განმავლობაში განსხვავებული მოსაზრებები

გამოითქვა და განსხვავებული დამოკიდებულება ჩამოყალიბდა. მართლმადიდებლობა მას მოციქულთა სწორად, წმინდა მენელსაცხებლედ დედად მიიჩნევს, ხოლო კათოლიკურ სამყაროში მისი ხატ-სახე ევანგელურ მრუშ, მონანიე დედაკაცადაა მიჩნეული და, თუ დაუგვირდებით, წმ. მარიამ მეგვიპტელის სახეშია აღრეული. საღვთისმეტყველო ლიტერატურის კვლობაზე ეს საკითხი განხილული გვაქვს „ანალებში“ გამოქვეყნებულ სტატიაში (გონჯილაშვილი, სულავა, 2015: 270-332), რომელშიც აღვნიშნეთ, რომ წმ. მარიამ მაგდალინელის ხატ-სახე საერო ლიტერატურაშიცაა გაცოცხლებული, თუმცა საკმაოდ იშვიათად. ამჯერად ჩვენი კვლევის საგანია წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნების, მისი ხატ-სახის ინტერპრეტაციის კვალი მართლმადიდებლურ სამყაროში, კერძოდ, საერო ლიტერატურის თხზულებებში.

მსჯელობა. წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნების ტრადიციული გააზრება გამოსჭვივის თეიმურაზ მეორის პოემიდან „გაბაასება დღისა და ღამისა“, რომლის ერთ-ერთ თავში „წმინდა პასქა“ მოთხრობილია მაცხოვრის აღდგომის შესახებ და მთელი ეს ეპიზოდია ასახული; ავტორი მაცხოვრის საფლავთან მისულ მენელსაცხებლედ დედათა შორის საგანგებოდ გამოყოფს წმ. მარიამ მაგდალინელსა და სხვა მარიამს:

რომელიცა განთენდება, ერთშაბათად დაღამდების,
მაგდანელი თვით მარიამ მოვა, გზას არ დავარდების,
და სხვა იგი მარიამცა სანახავად მზად იქნების,
ძვრაცა იყო, ანგელოსი ღვთისა ზეცით გარდმოსდების...
(თეიმურაზ მეორე, 1976: 314).

ტექსტზე დაკვირვების შედეგად ნათლად ჩანს ის ტრადიციული ხედვა, რაც ევანგელური სწავლებიდან მომდინარეობს და რაც წმ. მარიამ მაგდალინელის ხატ-სახეს წარმოაჩენს, როგორც მაცხოვრის საფლავზე მისული პირველი ქალისა, ხოლო პირველობა რას ნიშნავს, სრულიად ნათელია.

ამავე თვალსაზრისით საინტერესო აღმოჩნდა აკაკი წერეთლის პოეზია, რომელიც ბიბლიურ-ევანგელური სახისმეტყველებითა და პერსონალიათა წარმოსახვით საოცრად მდიდარია. სამეცნიერო ლიტერატურაში არაერთგზისაა აღნიშნული, რომ აკაკი წერეთლის შემოქმედებაში ქრისტიანული მოტივები და მათი განსახოვნებანი, როგორც პირდაპირი, ისე შეფარული, სიმბოლურ-აღვლადმთავრული სახითაა გამოვლენილი. წმ. მარიამ მაგდალინელთან და მენელსაცხებლედ დედებთან დაკავშირე-

ბულ თემატიკას აკაკი წერეთლის პოეზიაში მხოლოდ ორი ლექსი ეძღვნება. მათი განხილვა ჩვენი საკვლევადიერო საკითხის შესახებ პოეტის შეხედულებებსა და დამოკიდებულებას გამოკვეთს და წარმოაჩენს.

ლექსში „ქრისტე აღდგა!“, რომელიც 1894 წელსაა დაწერილი, აკაკი წერეთელი იესოს საფლავზე ნელსაცხებლებით მისულ დედათა შესახებ სახარებისეულ თხრობას მხატვრულად გარდათქვამს და ამ თხრობის არც ერთ დეტალს უყურადღებოდ არ ტოვებს. პოეტის წარმოსახვა სრულად აცოცხლებს სახარებისეული თხრობის ამ უმნიშვნელოვანეს ეპიზოდს, მენელსაცხებლე დედათა – წმ. მარიამ მაგდალინელის, წმ. მარიამ იაკობისა და წმ. სალომეს – მიერ უფლის საფლავის ძიებას, აკლამიდან გადაგორებული ღოდის დანახვით აღძრულ მათს შეკრთომასა და გაკვირვებას, უფლის ცხედრის ვერხილვას და მარჯვნივ მდგომი სპეტაკი სამოსით შემოსილი, „ნათლით მოსხივცისკარე“ ჭაბუკის ხილვას, მისგან დედების მიმართ ნათქვამ ნუგეშის სიტყვებსა და უფლის აღდგომის ხარებას. აქვე წარმოჩნდება მენელსაცხებლე ქალთა უდიდესი სიხარული და მათგან ქვეყნისათვის იესოს აღდგომის ხარება. ლექსს მთლიანად დავიმოწმებთ:

მარიამ იაკობისი,
მარიამ მაგდალინელი
და მასთან ერთად სალომე,
ქრისტეს საფლავის მძებნელი,
მოსულან ნელსაცხებლითა,
რათა სცხონ გვამსა დიდებულს,
მაგრამ შემკრთალან, რომ ხედვენ
დიდ ღოდსა გარდაგორვებულს.
მკვდარი არსად ჰსჩანს!.. და მარჯვნივ
ჭაბუკი ვინმე მდგომარე,
სპეტაკი შესამოსლითა,
ნათლითა მოსხივცისკარე,
მათ ეუბნება: „რად შეჰკრთით?
ანგელოზი ვარ მე მცველი,
აწ გიხაროდენ: ზე აღვა
იესო ნაზარეველი!“
მენელსაცხებლეთ აევსოთ
სიხარულითა მყის გული
და მიახარეს ქვეყანას:

„აღდგაო მკვდრეთით ჯვარცმული!“

„აღდგა, ვინც სისხლი დასთხია

ახალი რჯულის დვრიტადო!“

ცა და ქვეყანაც პასუხად

იძახის ჭეშმარიტადო!“ (წერეთელი, 2011: 268).

ლექსის უკანასკნელი სტროფიც მენელსაცხებლე ქალთა ქვეყნიერებისათვის ნამცნევი უდიდესი სიხარულისა და აღტაცების სიტყვებს ახმოვანებს, რომ მკვდრეთით აღდგა ჯვარცმული, რომელმაც სისხლი „ახალი რჯულის დვრიტად“ დასთხია. მენელსაცხებლე ქალთა სიხარულს პოეტის ხმით მთელი სამყარო შეესიტყვება –

ცა და ქვეყანაც პასუხად

იძახის ჭეშმარიტადო!“ (წერეთელი, 2011: 268).

როგორც ლექსის შინაარსიდან ჩანს, აკაკი წერეთელი საყვებით მიჰყვება წმ. მარიამ მაგდალინელისა და მენელსაცხებლე დედათა შესახებ სახარებისეულ თხრობას, ანუ მათ შესახებ არსებულ მართლმადიდებლური ეკლესიის ტრადიციულ წარმოდგენას. აქ მხოლოდ მენელსაცხებლე დედათა უფლის მოწაფეებთან მისვლა და ხარება არაა ხსენებული. პოეტმა, როგორც უკვე აღვნიშნეთ, ეს ფაქტი ქვეყნიერებისათვის უფლის აღდგომის ხარებით განასახოვნა, რომელიც, თავის მხრივ, იესოს მოწაფეთა ხარებასაც ითავსებს.

უაღრესად მნიშვნელოვანია წმ. მარიამ მაგდალინელის განსახოვნება აკაკი წერეთლის მეორე ლექსში „ქრისტე აღსდგა“, რომლის სათაურიც მხოლოდ ერთი მცირეოდენი ნიუანსით განსხვავდება ზემოთ განხილული ლექსისაგან და რომელიც 1899 წლითაა დათარიღებული. ლექსის სათაურთან არის მინაწერი: „ჩემს სათაყვანოს“. ლექსის დასაწყისში პოეტი სულისშემძვრელი სიტყვებით მიმართავს უფალს, რომელიც მისი „სულისდგმა“ და „ტკბილი გულისთქმაა“, ყველაზე სანუკვარი და უძვირფასესი. აკაკისათვის, დროსივრცული გააზრებით, იესო ყველგან და ყოველთვის სულის მანათობელია; პოეტის ბედსა და უბედობაში, ტანჯვასა თუ სიხარულში ერთადერთი „შემკვრელ-გამხსნელია“ (სავარაუდოდ, „შემკვრელი“ – ტანჯვაში, „გამხსნელი“ – სიხარულში). უფლისადმი მიმართვა გრძელდება და ლექსის მომდევნო სტროფში ქრისტიანობის უმთავრესი დოგმა – იესოს ორბუნებოვნება („ცით მოვლენილო, ქვეყნად შობილო“), ცისა და ქვეყნის მედიუმის მისია („ცისა და ქვეყნის შუა კავშირო“) – წარმოჩნდება. ამავდროულად,

ტრადიციულ ეპითეტებთან ერთად („ჩამგონებელი“, „უკიდ-უძირი“), უფალი „ზე-ამგზნებლად“ და „ქნარ-საზვესუროდ“ იწოდება. საფიქრებელია, რომ პოეტი ამგვარ ეპითეტებს შემოქმედებასთან, პოეტურ შთაგონებასთან დაკავშირებით მოიხმობს.

აკაკის მხატვრულ წარმოსახვაში უფლის ჯვარცმის სურათი ცოცხლდება – გოლგოთაზე აღმართული ჯვარი და მასზე „განრთხმული“ „უგუნურების მსხვერპლი“, რომელიც „სიკვდილისა სიკვდილითა დამთრგუნველია“. სწორედ ამ ეპიზოდში წმ. მარიამ მაგდალინელის „სიწმინდით მოსხივცისკარე“ სახე წარმოჩნდება, რომელიც მორწმუნეთა შორის მდგარი მწარედ ტირის. აკაკი მის ცრემლებს „ცოდვილთა მსხვერპლად“ სახავს და წმ. მარიამ მაგდალინელის სულში აღძრულ უმტკივნეულებს განცდებს საოცარი განსახოვნებით წარმოაჩენს – „ქრისტეს სამსჭვალით თვით გამსჭვალულო“ (წერეთელი, 2011: 382). მარიამის შინაგან სამყაროში დატრიალებულ უმძაფრეს გრძნობათა ამგვარი წარმოსახვის სათავე, ფიქრობთ, სახარების თხრობიდან მომდინარეობს და უფლის საფლავზე გულმდუღრად მტირალი წმ. მარიამ მაგდალინელის სახეს მიემართება: „ხოლო მარიამ დგა გარეშე საფლავსა მას თანა და ტიროდა. და ვითარ ტიროდა, შთაჰხედა საფლავსა მას“ (იოან. 20, 11); „და ჰრქუეს მას ანგელოზთა მათ: დედაკაცო, რაღსა სტირ?“ (იოანე, 20, 12); „ჰრქუა მას იესო: დედაკაცო, რაღსა სტირ?“ (იოანე, 20, 15).

აკაკის მარიამისადმი მიმართვა გრძელდება და პოეტი მე-ნელსაცხებლედ დედის გრძნობათა თანაგანმცდელად გვევლინება:

ყოველი წვეთი შენი ცრემლების
ციურ მანანად გულს მეწვეთება
და სასოებით სარწმუნობა
მეც მიდიდდება... მიორკეცდება (წერეთელი, 2011: 382).

მოხმობილი სტროფიდან საცნაური ხდება, რომ აკაკი თავის მხატვრულ წარმოსახვაში, რომელიც რეალობაშიც ჭეშმარიტებად აღიქმება, წმ. მარიამ მაგდალინელის თანამდგომია, მისი თანამოზარე და თანამოზიარეა. მარიამის განცდათა სიწრფელე პოეტში რწმენის სიმყარეს, რწმენის „გაორკეცებას“ და პიროვნულ კათარზისს იწვევს.

აკაკი წერეთელი წმ. მარიამ მაგდალინელის ხატ-სახის ჩვენებას მოციქულთა სწორის გამორჩეულობით წარმართავს, რადგან სახარებისეულ თხრობას მიჰყვება და მაცხოვრის აღდგომის მახარებლად სახავს მენელსაცხებლედ დედას, რომელმაც

პირველმა თავისი სიტყვებით – „ქრისტე აღსდგა“, ქვეყნიერება, მთა და ბარი გრგვინით შეძრა:

მენელსაცხებლუ დედათა შორის
შენვე გიყურებ მახარობელად,
და „ქრისტე აღსდგა“ შენი პირველი
გრგვინით გაისმის მთათა და ველად.

პოეტი, თავის მხრივ, პასუხს აძლევს, ამოწმებს წმ. მარიამ მაგდალინელის ნახარებ სიტყვას; „ჭეშმარიტად“ – ამბობს აკაკი და სწამს „მკედრეთით აღდგომა ჭეშმარიტების!“ (წერეთელი, 2011: 383), მიუხედავად იმისა, რომ ცხოვრებაში „სიმართლის წყარო“ მუდამ გამჭვირვალე არაა და იმდგრევა ხოლმე. მთავარია, რომ პოეტის რწმენით იგი „არ შრტების!“. აქვე შემოდის აკაკის ეპოქის ეროვნული სატიკვარი და მომავლის ოპტიმისტური ხედვა – ზეციური მადლით ქვეყნის ხსნის და „ტანჯული სიმართლის“ მკედრეთით აღდგენის რწმენა. და ამგვარი რწმენით ნასულდგმულები პოეტი მარიამ მაგდალინელს საოცნებო აღდგომის წინამორბედად სახავს:

მრწამს! და შენც მწამხარ წინამორბედად

იმ აღდგომისაც, რომ ველი მეცა! (წერეთელი, 2011: 383).

აკაკის მიერ წმ. მარიამ მაგდალინელის „ახალი“ აღდგომის (ამქვეყნად ჭეშმარიტების აღდგომის) წინამორბედად დასახვა პოეტისეული სახეკმნადობაა, რომლის მსგავსი ჩვენს ხელთ არსებულ წყაროებსა და შემოქმედთა მხატვრულ ნააზრევში არ შეგვხვედრია. მთელი ლექსი უფლისა და წმ. მარიამ მაგდალინელისადმი აკაკის მიმართვას წარმოადგენს და უკანასკნელი სტროფიც მარიამისადმი მიძღვნილი სიტყვებით სრულდება. პოეტი მენელსაცხებლუ დედისადმი თავის დამოკიდებულებას და პირად ცხოვრებაში წმ. მარიამ მაგდალინელის მნიშვნელობას კიდევ ერთხელ გააცხადებს:

ყველგან, ყოველთვის, ჭირში და ღხინში

რადგან შენა ხარ ჩემი გულისთქმა,

წმინდა ამბორმა შეგვისისხლხორცოს

ახალი რჯული და ძველი აღთქმა! (წერეთელი, 2011: 383).

მოხმობილი სტროფიდან წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნების როლი, მისი სისხლხორცეული განცდა და პოეტის მიწიერ ყოფაში მის მუდმივ თანამდევ სულად მოხმობა საცნაურდება. ამგვარი სიტყვებით აკაკი ლექსის დასაწყისში უფალს მიმართავს და, ბოლოს, ეს სიტყვები წმ. მარიამ მაგდალინელს უკავშირდება, ვითარცა უფლის მიწიერი ყოფის უმნიშვნელოვა-

ნესი მოვლენების მუდმივ თანმხლებს, მის ყველაზე მტკიცე და შეურყევე მორწმუნეს, ჯვარცმის შემდგომ მის პირველ მხილველსა და მისი აღდგომის მახარობელს.

ლექსის ბოლო ორი ტაეპი პოეტისა და წმ. მარიამ მაგდალინელის სულიერ თანაყოფნას, მათს ტკივილსა და სიხარულში ერთსულოვნებას წარმოაჩენს. აკაკის სწამს, რომ მათი სიყვარულით აღვსილი უფლის წმინდა ამბორი, რომელიც იუდას „არაწმინდა“ ამბორის ანტითეზად აღიქმება, ბიბლიური აზროვნების წესის, ბიბლიური ცნობიერების, ძველი და ახალი აღთქმის შინაგანად რწმენად ქცევის, „შესისხლხორცების“ საფუძველი გახდება.

ყოველივე ზემოაღნიშნულის საფუძველზე შეიძლება ითქვას, რომ აკაკი მიჰყვება წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნების შესახებ არსებულ მართლმადიდებლურ კანონიკას და მკაცრად იცავს ტრადიციულ შეხედულებას. ამასთანავე, პოეტი წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნებას ახალი სახისმეტყველებით წარმოაჩენს.

წმ. მარიამ მაგდალინელის თემა და ხატ-სახე „ვერცხლის საუკუნის“ შემოქმედთა განსაკუთრებულ ინტერესს აღძრავს და მათ ნააზრევში საკმაოდ მნიშვნელოვან ადგილს იჭერს. რუსეთში, რომელიც მართლმადიდებლური ქვეყანაა, XVIII საუკუნემდე წმ. მარიამ მაგდალინელის მხოლოდ კანონიკური მართლმადიდებლური ფერწერული გამოსახულებები არსებობდა ფრესკებისა და ხატების სახით; ხატებზე იგი წითელი სამოსითაა მოსილი, რომელსაც ხელთ უპყრია ჭურჭელი ნელსაცხებლით ან წითელი კვერცი. რუსულ ხელოვნებაში საუკუნეთა მანძილზე ჩამოყალიბებული წმინდანის სახე დასავლეთის ტრადიციების გავლენით თანდათან შეიცვალა; „ვერცხლის საუკუნის“ ლიტურატურაში უკვე შეინიშნება ცვლილებები და წმ. მარიამ მაგდალინელის სახის ინტერპრეტირების ორი ურთიერთსაწინააღმდეგო თვალსაზრისი დომინირებს – დასავლური და აღმოსავლური.

დასავლური ტრადიციის გავლენა შეინიშნება ალექსანდრე ბლოკის ლექსში „ბროლის ნისლიდან“ („Из хрустального тумана“ – 1909), ციკლიდან „სამიწელი სამყარო“. ლექსში ავტორის სასოწარკვეთილება, უნდობლობა და სიკვდილის წყურვილია გამოსატყული. მთავარი გმირი ვნებიანი მაცდუნებელი წმ. მარიამ მაგდალინელია, რომელიც ლირიკულ გმირს რესტორნის ხმაურიან გარემოში, ბოშების მუსიკის ფონზე ევლინება. სწორედ აქ

ჩნდება წმ. მარიამის სახეში ვნების ცეცხლთან დაკავშირებული გააზრებები – თვალთა მზეერთ სივრცის მწველი – ცისფრით დასახლვრა, უდაბნოდან გამოქროლილი ქარი და მოგიზიზღე კოცონი:

Входит ветер, входит дева
В глубь исчерченных зеркал.
Взор во взор — и жгуче-синий
Обозначился простор.
Магдалина! Магдалина!
Веет ветер из пустыни,
Раздувающий костёр (ბლოკი).

ლირიკული გმირი წმ. მარიამ მაგდალინელს სთხოვს, რომ ყველა ტანჯვის, ქებისა და გინების, ყველა „ბგველური ღიმილის“, ყველა პატიების გამომხატველი მოძრაობის გადასაჭრელად მისი ცხოვრება, მისი სასმისის მსგავსად, დაამსხვრიოს. დამოწმებულ ტაყებში პოეტის სულიერი ტკივილი, შინაგანი დრამატიზმი წარმოჩნდება და ხსნის გზად მას სრული ნეტარებით სიკვდილისაკენ ლტოლვა ესახება. ა. ბლოკის მიერ დანახულ და განცდილ, ჭეშმარიტად საშინელ, სამყაროში მენელსაცხებლედ წმ. მარიამ მაგდალინელი არამონანულ ქალად გარდაისახება და ლირიკული გმირი ამ უღამაზეს ქალს მის სარეცელზე ვნების ცეცხლსა და ნეტარებაში სიკვდილს სთხოვს:

Чтоб на ложе долгой ночи
Не хватило страстных сил!
Чтоб в пустынном вопле скрипок
Перепуганные очи
Смертный сумрак погасил (ბლოკი).

ამრიგად, ა. ბლოკის მოხმობილ ლექსში წმ. მარიამ მაგდალინელი ვნების ცოდვის, ხორციელი ჟინისა და ნეტარების, მწველ სურვილთა დამბადებელ და, იმავდროულად, ამ სურვილთა მიმნიჭებელ ქალადაა გააზრებული, რაც მართლმადიდებლური ცნობიერებისა და წარმოდგენისთვის სრულიად მიუღებელია.

წმ. მარიამ მაგდალინელის სახე მეტად საინტერესოდია წარმოჩენილი ანა ახმატოვას შემოქმედებაშიც, რადგან მის ლექსებში იკვეთება მენელსაცხებლედ დედის როგორც დასავლური, ისე აღმოსავლური ინტერპრეტაცია, კერძოდ, ა. ახმატოვას მხატვრულ ნააზრევში წმ. მარიამი ატარებს როგორც

მოციქულთა სწორის სახეს, რომელიც მუდამ მზადაა ქრისტესა და ხალხის მსახურებისთვის, ასევე „შეშლილი“ ცოდვილისასაც. ლექსში „სადაა, მაღალო, შენი პატარა ბოშა“ („Где, высокая, твой цыганенок“ – 1914) წმ. მარიამ მაგდალინელი ზეციური სამყაროს გამომხატველია და სამოთხის მკვიდრად დასახული, რომელიც მთავარი გმირის შვილს, პატარა ბოშას, თავისთან წაიყვანს:

Доля матери — светлая пытка,
Я достойна ее не была.
В белый рай растворилась калитка,
Магдалина сыночка взяла (ახმატოვა, 1990: 99-100).

ერთი წლის შემდეგ, 1915 წელს, ა. ახმატოვა მაგდალინელს ახალ ლექსს უძღვნის, ესაა „იწვიან შენი ხელისგულები“ („Горят твои ладони“), რომელშიც სასიყვარულო ცდუნების თემას მთავარი ადგილი ეთმობა. ანა ახმატოვას ამ ლექსში ქალსა და მამაკაცს შორის გამართული დიალოგი ვნებასთან ერთად ერთგვარ სინანულს ითავსებს, სინანულს იმისას, რომ ტრფობის მწველი განცდები აღდგომის ჟამს ხდება და ამ ნათელ, წმინდა დღეებში ცოდვის, ცდუნების დღე იჭრება. ოპოზიციურ წყვილად წარმოდგენილი მამაკაცის მწველი ხელისგულები და ქალის ხელთა სიფერმკრთაღე, აგრეთვე, „ეშმაკის მახე“ და „უწმინდური დარდი“ ამაზე მეტყველებს. სწორედ ცდუნებასთან დაკავშირებით შექმნილ ლექსში მამაკაცთან მიმართებით წმინდა ანტონის სახე ჩნდება, ქალთან კი – წმ. მარიამ მაგდალინელის, კონკრეტულად, „შეშლილი მაგდალინელებისა“:

Горят твои ладони,
В ушах пасхальный звон,
Ты как святой Антоний,
Виденьем искушен.
Зачем во дни святые
Ворвался день один,
Как волосы густые
Безумных Магдалин (ახმატოვა, 1990: 52).

როგორც ითქვა, აქ წმ. მარიამ მაგდალინელთან ერთად მოხსენიებულია ცნობილი ადრექრისტიანული მოღვაწე – წმ. ანტონ დიდი, რომელიც უდაბნოში განმარტოვდა და შვიდ მომაკვდინებელ ცოდვას სძლია. ლექსში წმ. ანტონ დიდი და წმ. მარიამ მაგდალინელი არქეტიპებს წარმოადგენენ ქალისა და

მამაკაცისათვის, რომელთაც სასიყვარულო გახელების დათრგუნვის ძალა არ შესწევთ. საგულისხმოა წმ. ანტონ დიდისა და წმ. მარიამ მაგდალინელის ერთიან კონტექსტში მოაზრება, რადგან წმ. ანტონმა შვიდ მომაკვდინებელ ცოდვას სძლია, ხოლო წმ. მარიამ მაგდალინელისაგან შვიდი ეშმაკი თვით უფალმა განასხა.

ამრიგად, ა. ახმატოვას აღნიშნულ ლექსში წმ. მარიამ მაგდალინელი სასიყვარულო ვნებისა და გახელების, სიშმაგისა და ცდუნების სახეს უკავშირდება. შეიძლება მეტიც ითქვას, რომ პოეტის მიერ განზოგადებული „მაგდალინელობა“ კათოლიკური ცნობიერების გამოძახილის ფონზეა წარმოდგენილი.

მრავალი წლის შემდგომ ა. ახმატოვას შემოქმედებაში წმ. მარიამ მაგდალინელის სახე კიდევ ერთხელ წარმოჩნდა პოემაში „რეკვიემი“, რომლის დაწერის მოტივი საბჭოთა პერიოდის რუსეთში, უფრო სწორად, მაშინდელ საბჭოთა კავშირში, მიმდინარე ხანგრძლივი რეპრესიები იყო, რასაც პოეტი ქალი თავადაც იზიარებდა და განიცდიდა. თვით ეს თხზულება ერთბაშად არ დაწერილა, წლების განმავლობაში იქმნებოდა, როგორც კომენტატორები მიუთითებენ, იგი იწერებოდა 1934-1940 წლებსა და 60-იანი წლების დასაწყისში, 1962 წლამდე, ვიდრე პოეტი ნაწარმოებს დასაბეჭდად გადასცემდა ჟურნალს „Новый Мир“. ამ დროისათვის დაინტერესებული მკითხველი პოემას უკვე იცნობდა (ახმატოვა, 1990: 403-404). პოემაში ცენტრალური ადგილი ეთმობა დედის სახეს, რომელიც უკანონოდ დაპატიმრებულ შვილს გლოვობს. მისი პირადი ტრაგედია მთელი ქვეყნის ტრაგედიადაა აღქმული და განცდილი. სწორედ ამ გარემოების გათვალისწინებით ანა ახმატოვა იხსენებს უფლის ჯვარცმაზე მგლოვიარე მარიამს, იესოს დედისადმი მიმართულ სიტყვებს, წმ. მარიამ მაგდალინელისა და იოანე მახარებლის უნუგემო მწუხარებას, რაც სავესებით მიჰყვება სახარებისეულ თხრობას, რომელიც წმ. მარიამ მაგდალინელის მხნეობისა და უშიშრობის, უდიდესი სიყვარულისა და ერთგულების ცხადყოფაა. „რეკვიემში“ წმ. მარიამ მაგდალინელის სახე დაცლილია კათოლიკურში გავრცელებული ყოველგვარი ინტერპრეტაციისგან და კანონიკურ ხასიათს ატარებს. საინტერესოა, რომ „რეკვიემის“ იმ ლექსს, რომელსაც „ჯვარცმა“ ჰქვია, ეპიგრაფად უძღვის ძლისპირის სიტყვები: „ნუ მტირ მე, დედაო“ («Не рыдай Мене, Мати, во гробе зрящи»),

ხოლო ორი სტროფისაგან შედგენილ ლექსს კი სხვადასხვა თარიღი უზის. დავიმოწმებთ ამ სტროფებს:

Хор ангелов великий час восславил,
И небеса расплавились в огне.
Отцу сказал: «Почто Меня оставил!»
А Матери: «О, не рыдай Мене...»

1938

Магдалина билась и рыдала,
Ученик любимый каменел,
А туда, где молча Мать стояла,
Так никто взглянуть и не посмел.

1940

ანა ახმატოვას მიერ წარმოსახული ჯვარცმის სცენა თან-მიმდევრულად მიჰყვება სახარების მონათხრობს, რომელშიც მამა ღმერთისადმი ძე ღმერთის მიმართვა, მაცხოვრის მიერ ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლისადმი მიმართული სიტყვები ჯვარცმის ტრაგიკულობასა და სიდიადეს ერთდროულად აჩვენებენ, ხოლო წმ. მარიამ მაგდალინელისა და მაცხოვრის საყვარელი მოწაფის, ე. ი. წმ. იოანე ღვთისმეტყველის სახეები, აგრეთვე, ჯვარცმის შემყურე ხალხის განცდები ნათლად მიუთითებენ, თუ როგორ აღიქმებოდა და უნდა აღიქმებოდეს ჯვარცმის მისტერია. წინ განხილულ ლექსებში წმ. მარიამ მაგდალინელის ხატ-სახე სრულიად განსხვავებულია „რეჟიემისეული“ გააზრებისაგან, რაც, ვფიქრობთ, იმას უნდა მიუთითებდეს, რომ ავტორმა ამ პოემაში ჯვარცმის მისტერია განაზოგადა და უსამართლოდ დასჯილი თავისი თანამედროვე ადამიანების მიმართ თანაგრძნობა იშვიათი ამაღლებული განცდით გამოხატა. ეს ბოლო სტროფის ბოლო ტაქაში შეიგრძნობა.

მოციქულთა სწორის, წმ. მარიამ მაგდალინელის ამგვარივე კანონიკური სახეა წარმოდგენილი სერგეი ესენინის შემოქმედებაში, კერძოდ, ლექსებში – „მთვარის მაქმანში ფესაკრეფით...“ („В лунном кружеве украдкой“ – 1915) და „მეწამულ ეღვარებაში დაისი შუშუნა და ქაფიანია...“ („В багровом зареве закат шипуч и пенен...“ – 1916). უნდა აღინიშნოს, რომ წმინდანის სახის დასავლურ ინტერპრეტაციებს „ვერცხლის საუკუნის“ შემოქმედთა შორის მხოლოდ ს. ესენინი არ მიჰყვება. ლექსში მიწიერი და ზეციური სამყაროს მიმართება იკვეთება, რომელთა შემაერთებელი, დამაკავშირებელი წმ. მარიამ

მაგდალინელია. თავდაპირველად ამ ორი სამყაროს ჰარმონიული სურათია დახატული, რაც ბუნების სურათთან ერთად წმ. მარიამ მაგდალინელის დიმილში აისახება, ზეციური სიღვრე-ხლე ასხივოსნებს მიწიერს:

В лунном кружеве украдкой
Ловит призраки долина.
На божнице за лампадкой
Улыбнулась Магдалина (ესენინი).

დრამატიზმი მძაფრდება ლექსის მომდევნო სტროფში, როდესაც ბოროტება, ურჩება და სიუხეშე არღვევს აღნიშნულ ჰარმონიას და შავი ფერი იჭრება, ადამიანებთან სიკვდილი და მწუხარება ისადგურებს. წმ. მარიამ მაგდალინელი ტირის ყველა დაღუპული სულისათვის, რომელთა შეწევნა მხოლოდ ღოცვითაა შესაძლებელი:

Смерть в потемках точит бритву...
Вон уж плачет Магдалина.
Помяни мою молитву
Тот, кто ходит по долинам (ესენინი).

ს. ესენინის ლექსი „მეწამულ ელვარებაში დაისი შუშხუნა და ქაფიანია...“, ეძღვნება ნიკოლოზ II-ის ქალიშვილებს, რომლებიც თავიანთი სურვილით მოწყალების დებად ლაზარეთში მუშაობდნენ. აღნიშნული მსახურების გამო პოეტი მათ, ვითარცა თანაღმობის, თანაგანცდის, მოწყალების, მოყვასის სიყვარულის მატარებლებს, წმ. მარიამ მაგდალინელს ადარებს და უკავშირებს. ამას მოწმობს ლექსის ერთი პასაჟი, რომელშიც კურთხევისა და წყალობის მისაღებად მეფის ასულთა უფლისადმი გაწვდილ ხელებზეა საუბარი. მსგავსი სცენა იხილვებოდა დიდი მთაერის ასულის, ელიზავეტა თევდორეს ასულის მიერ დაარსებული წმ. მართასა და მარიამის სახელობის მონასტრის ერთ-ერთ ფრესკაზე (მ. ნესტეროვის მიერ შესრულებულ ფრესკაზე), რომელზეც მკვდრეთით აღმდგარი მაცხოვრისა და წმ. მარიამ მაგდალინელის შეხვედრა იყო გამოსახული. აქ უფლის ერთგული წმ. მარიამ მაგდალინელის ხელები უფლისკენაა გაწვდილი. ფიქრობენ, რომ ს. ესენინმა ეს პასაჟი (და საერთოდ ლექსი) ამ ადგილის ხილვით მიღებული შთაბეჭდილების შედეგად შექმნა. ლექსი გამოირჩევა იმითაც, რომ ს. ესენინის მიერ აქ ერთგვარად წინასწარგანჭვრეტილია სამეფო ოჯახის ტრაგედია, კონკრეტულად, მეფის ასულთა მომავალი ხვედრი. პოეტი ლექსის უკანასკნელ ტაეპებში წმ. მა-

რიამ მაგდალინელს მიმართავს თხოვნით, რომ მეფის ასულე-ბისა და ყველა ტანჯული ადამიანისათვის ილოცოს:

Всѣ ближе тянет их рукой неодолимой

Туда, где скорбь кладѣт печать на лбу.

О, помолись, святая Магдалина,

За их судьбу (ესენინი).

წმ. მარიამ მაგდალინელის, ვითარცა უფლის ჯვარცმისა და აღდგომის მხილველის, სახეს ერთგვარად მიემართება სამეფო ოჯახის ბედი – სიკვდილით დასჯა, წამება და მრავალი წლის შემდგომ მათი წმინდანებად შერაცხვა-აღდგომა. ს. ესენინის პოეტურ წარმოსახვაში წმ. მარიამ მაგდალინელი არა მარტო სახარების მნიშვნელოვან ეპიზოდთა მონაწილე და თვითმხილველია, არამედ – ჩვენი ცხოვრების მოწმეც. წმ. მარიამ მაგდალინელი ღვთის მსახურებისკენ მავალი ქალის პარადიგმად აღიქმება. ამდენად, ს. ესენინი წმ. მარიამ მაგდალინელის განსახოვნებაში საეკლესიო იცავს და მიჰყვება მართლმადიდებლურ ტრადიციას.

საკითხის კვლევის, კონკრეტულად კი წმ. მარიამ მაგდალინელის სახის გასაზრებლად, მეტად საინტერესოა ცნობილი რუსი პოეტი ქალის, მარინა ცვეტაევას, თვალსაზრისი, რომელიც იკითხება მოციქულთა სწორი ქალისადმი მიძღვნილ ციკლში „მაგდალინელი“, რომელიც სამი ლექსისაგან შედგება. აქ ლირიკული სუბიექტი ჩანაცვლებულია და მ. ცვეტაევას მეორე პოეტური „მე“ წმ. მარიამ მაგდალინელია, რომელიც უფალს ჯვარცმის წინ მიმართავს და საკუთარ სულიერ ტკივილზე, გრძნობა-განცდებზე ესაუბრება. პოეტის მიერ წმ. მარიამ მაგდალინელი წარმოდგენილია არა როგორც მორწმუნე, არამედ – მიწიერი და ცოდვილი, ვნებიანი და მოტრფიალე.

მ. ცვეტაევას „მაგდალინელის“ ციკლი, როგორც ი. ბროდსკი შენიშნავს, არაა დიალოგი, იგი სამთა საუბარია, ტრილოგია. შესავალ ნაწილში ავტორი ერთგვარი მაყურებელი-კომენტატორია; ლექსის დასაწყისში ადრესატად ორი პირი მოიაზრება; თავდაპირველად სათქმელი, თითქოს, კონკრეტულ პირს მიემართება და მხოლოდ მესამე სტროფში წმ. მარიამ მაგდალინელის ქრისტესადმი მიმართვა იკითხება. ი. ბროდსკის აზრით, „ეს – უფრო სასიყვარულო ლირიკაა, ვიდრე ევანგელური სიუჟეტის თხრობა“ (ბროდსკი).

ლექსი, როგორც აღინიშნა, სამი ნაწილისაგან შედგება. პირველ ნაწილში წმ. მარიამ მაგდალინელი უფლისადმი თავის დამოკიდებულებას, უზომო სიყვარულს წარმოაჩენს და იმ სულიერ ძვრებს აშიშვლებს, უფლის ფეხებზე ზეთის ცხებისას რომ ეუფლება. აქ უფლის ათი მცნება „ათი კოცონის სიმხურვალედ“ განიცდება, „უცხო სისხლი“ უფლისა – ყველაზე სასურველ და ამავედროულად – ყველაზე „უცხოდ“. უფლისკენ მთელი არსებით მიმსწრაფი წმ. მარიამ მაგდალინელი მხსნელს ეუბნება, რომ ევანგელურ პერიოდში მის მორწმუნეთა შორის იქნებოდა, დემონურ „ანაჩეხს“ დაფარავდა და ზეთს ყველგან დაასხამდა, ფეხებზე თუ ფეხთქვეშ, ან თუნდაც ქვიშაზე დადვრიდა:

К тебе б со всеми немощами
 Влеклась, стлалась — светла
 Мать! — очесами демонскими
 Таясь, лила б маслѧ
 И на ноги бы, и под ноги бы,
 И вовсе бы так, в пески... (ცვეტაევა, 1988: 240).

აღნიშნულ პასაჟში, როგორც ჩანს, წმ. მარიამ მაგდალინელთან ერთად, დუეტში, მ. ცვეტაევა მეტყველებს, თავის ოცნებასა და ნატვრას ახშიანებს, რომ ის ევანგელურ პერიოდში უცილობლად უფლის მორწმუნეთა შორის იქნებოდა. ამ აზრს აძლიერებს და უფრო მეტად გამოკვეთს სათქმელის მყოფადის ხოლმეობითში (რას ვიზამდი?) გადატანა, რასაც სიმბოლური ფუნქცია აკისრია. მოხმობილ ტაეპთა სხვაგვარი წაკითხვა შეუსაბამობას იწვევს, რადგან ევანგელურ პერიოდში, სახარებათა თხრობით, წმ. მარიამ მაგდალინელი მუდამ უფალთანაა და თავისი ერთგულებითა და სიყვარულით გამოირჩევა. ლექსის ამავე პასაჟში თვალნათლივ ჩანს, რომ მ. ცვეტაევა წმ. მარიამ მაგდალინელს აიგივებს უსახელო მონანიე ცოდვილთან, რომელმაც სვიმეონ ფარისევლის სახელში ქრისტეს ფეხები ცრემლით დააღტო და თმით „წარხოცა“, შემდეგ კი უფალს ნელსაცხებელი ფეხებზე სცხო (ლუკა, 7, 37-38).

ლექსის მომდევნო ტაეპებში წარმოიხნდება მ. ცვეტაევას წარმოდგენა წმ. მარიამ მაგდალინელის მრუშობის ცოდვასთან თანაზიარობის შესახებ – მარიამი საკუთარ ვნებას, რომელიც ვაჭრებში დააბნია და გაყიდა, მიმართავს, რომ „ნაფურთხმა“, შევიწებულმა იდინოს. მარიამი უფლის ფეხებს ახვევს თავის თმებში, რომლებიც განცხრომისა და ვნების ნერწყვიტა და

ოფლითაა გაუქმებული. ახლა იგი უფლის ფეხებს ქსოვილად ვინება:

Страсть, по купцам распроданная,
Расплёванная, — теки!
Пеною уст и накипиями
Очес и потом всех
Нег... В волоса заматываю
Ноги твои, как в мех (ცვეტაევა, 1988: 240).

აღნიშნული ტაეპები კიდევ ერთხელ ამოწმებს პოეტის თვალსაზრისს წმ. მარიამ მაგდალინელის მრუშობის შესახებ ცოდვასთან დაკავშირებით. ისიც ჩანს, რომ იგი წმ. მარიამ მეგვიპტელის სახეშია აღრეული.

ლექსის მეორე ნაწილში მ. ცვეტაევა სხვაგვარი ფორმით გადმოგვცემს სათქმელს. აქ წმ. მარიამ მაგდალინელი აღარ საუბრობს. უფლის წინაშე მდგარი მარიამი საკუთარ თავს შორიდან უცქერს, ყველაფერს, საკუთარ გრძობა-განცდებსა და ქმედებებს, თავს უყრის, ერთიან სურათად წარმოიდგენს და ჩვენც წარმოგვადგენინებს: სურნელოვანი ზეთი, რომელიც სამჯერ ძვირად შეიძინა, ვნების ოფლი, ცრემლები და გაშლილი თმები. და ამ ფონზე თიხას (მიწას) კურთხეული მზე-რით თვალშიგენილ უფალს წარმოსახავს, რომელიც მას სახელდებით მიმართავს და ეუბნება, რომ ასე უსასყიდლოდ ნუ იხარჯება:

Масти, плоченные втрое
Стоимости, страсти пот,
Слезы, волосы — сплошное
Исструение, а тот,
В красную сухую глину
Благостный вперя зрак:
— Магдалина! Магдалина!
Не издаривайся так! (ცვეტაევა, 1988: 240-241).

დამოწმებულ ტაეპებშიც იკვეთება წმ. მარიამ მაგდალინელის ცოდვა-მრუშობასთან წილნაყარობა.

„მაგდალინელის“ ციკლში ყველაზე მნიშვნელოვანი და საყურადღებო, შეიძლება ითქვას, გამოვლენილი, მესამე ლექსია, რომელიც წმ. მარიამ მაგდალინელისადმი მიმართული ქრისტეს მონოლოგია; გამოვლენილია იმდენად, რამდენადაც აქ პოეტი ქალი უარს ამბობს როგორც წმ. მარიამ მაგდალინელის, ასევე საკუთარ ხმაზე და უფლის პირით მეტყველებს.

აღნიშნული გარემოება მეორე ლექსის ბოლო მონაკვეთიდან იწყება, მესამე ლექსი კი მთლიანად მას ეთმობა.

ლექსის მესამე ნაწილში ლირიკული სუბიექტი კვლავ უფალს ამეტყველებს და მ. ცვეტაევა მიტევების საოცნებო, სასურველ სიტყვებს ასმენინებს წმ. მარიამ მაგდალინელს, რომელზეც ოცნებობს ყველა ცოდვილი. უფალი სიყვარულით აღვსილი ფრაზებით ესაუბრება „ძვირფასს“, რომ მისი ცხოვრების გზების გამო არ დატანჯავს, არ ჰკითხავს, თუ რა ფასად შეიძინა მან ზეთი, რადგან ყველაფერი ახდა; ის იყო შიშველი და მან თმებითა და ცრემლებით შემოსა, „სხეულის ტალღით“ შემოველო. უფალი მარიამს იმისთვისაც ემადლიერება, რომ მისი პირდაპირობა მის მუხლებში ჩავარდნით „სინაზისკენ“ გადახარა. უფალი სთხოვს მარიამს, თმებში „ორმო ამოუთხაროს“ და ტილოს გარეშე გაახვიოს. ლექსი მთავრდება მიმართვით – „მენელსაცხებლევ! რა საჭიროა ზეთი? შენ მე, როგორც ტალღამ, განმბანე“ («Мироносица! К чему мне миро? Ты меня омыла, Как волна»). ცვეტაევა ზემოაღნიშნული ფრაზებით მხსნელში უფრო მეტად ადამიანურს გამოკვეთს, ვიდრე ღვთაებრივს.

მესამე ლექსი მთლიანად ამოვარდნილია წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნების შესახებ სახარებისეული თხრობიდან და, როგორც შენიშნულია, მ. ცვეტაევას ეს ვერსია თუ პირდაპირ ერეტიკულს არა, აპოკრიფულ ხასიათს მაინც ატარებს. „ძვირფასო! – ყველაფერი ხომ ახდა...“ – ეს სიტყვები შესაძლებელია მხოლოდ უფლის გარდამოხსნის ან ამაღლების შემდეგ თქმულიყო. აღნიშნულის შესახებ ი. ბროდსკი ამბობს, რომ „ის, რაც მაგდალინელის პირით ქრისტეს შესახებაა თქმული ამ ლექსში, არა მხოლოდ ევანგელური თხრობის ჩარჩოებიდან გადის, არამედ – ქრისტიანული დოქტრინიდან, ესაზღვრება ერესს“ (ბროდსკი).*

წმ. მარიამ მაგდალინელი, ვითარცა ქალის, მის შეგრძნებათა პოტენციალის, არქეტიპი, მ. ცვეტაევას ერთგვარი ნიღაბია, მეტაფორული მასალა, თვითგამოხატვის საშუალებაა.

* მ. ცვეტაევას, ბ. პასტერნაკისა და რ. რილკეს წმ. მარიამ მაგდალინელისადმი მიძღვნილი ლექსების ურთიერთმიმართებების შესახებ იხ. ი. ბროდსკის მოხსენება, წარმოთქმული 1992 წელს მ. ცვეტაევას 100 წლისთავისადმი მიძღვნილ კონფერენციაზე (<http://ec-dejavu.net/m-2/Magdalene.html>), მასაჩუსეტსის შტატში (აშშ), ქ. ამჰერსტში.

ლექსის ამ ნაწილში ყველაზე მეტად ცხოვრების სიმძიმით განატანჯი მ. ცვეტაევას ოცნება ცნაურდება; წმ. მარიამ მაგდალინელისადმი ნათქვამ უფლის სიტყვებში პოეტი ქალი მხსნელისგან, ერთგვარად, პატიებას გამოითხოვს, ცოდვების მიტევებას ელის და თითქოს დარწმუნებულია კიდევ, რომ უფალი აპატიებს შეცდომებს, ტკბილი სიტყვით განკურნავს მონანიეს, რადგან იესო მას გულით უყვარს და ეს სიყვარული უსაზღვროა. მ. ცვეტაევას აწმყოშივე სურს ყოველივე ამის მოსმენა და პოეტურ წარმოსახვაში გვიმხელს თავის ოცნებას, თუნდ მიუწვდომელს. ლექსში მ. ცვეტაევას ცხოვრების მძიმე გზა და პიროვნული ტრაგიზმი იხილვება, ერთგვარი სინანული, წმ. მარიამ მაგდალინელის პირით წარმოთქმული აღსარება და ადამიანთათვის ერთობ გასაგები, სასურველი მიტევების იმედი ისმის.

მოგვიანებით წმ. მარიამ მაგდალინელს ცნობილმა რუსმა პოეტმა, ბორის პასტერნაკმაც, მიუძღვნა ლექსი იმავე სახელწოდებით „მაგდალინელი“. იგი ჩართულია რომანში „ექიმი ჟივაგო“. ამთავითვე შევნიშნავთ, რომ აქაც ლირიკული სუბიექტი ჩანაცვლებულია და პოეტის მეორე პოეტური „მე“ მოციქულთა სწორი მარიამია, შესაბამისად, მისი სიტყვით ცნაურდება პოეტის სათქმელიც, რაც თავისთავად საინტერესოა, რადგან ქალური საწყისი მამაკაცშია ხორცშესხმული. თუ მ. ცვეტაევასთან აღწერილია ის, რაც უკვე იყო, ახლა, ბ. პასტერნაკთან – ის, რაც უნდა მოხდეს.

ლექსის პირველივე ტაეპებიდან იკვეთება ბ. პასტერნაკის შეხედულება წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნებაზე, კერძოდ, მისი ხორციელი ვნების, მრუშობის სიმძიმე. აღნიშნული, როგორც არაერთგზის ითქვა, XX ს-ის 70-იან წლებამდე (1969 წელს შეიცვალა დამოკიდებულება მის მიმართ) კათოლიკური ეკლესიის წარმოდგენას მიჰყვება. აქვე უნდა შევნიშნოთ, რომ ლექსი დაწერილია 1949 წელს. მიუხედავად ამისა, ეს ფაქტი არ გამოდგება პოეტის შეხედულების „გასამართლებლად“, ვინაიდან მართლმადიდებლური სამყარო წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნებაში ამგვარ ცოდვას არასდროს მოიაზრებდა.

ლექსში „მაგდალინელი“ მარიამი გვესაუბრება საკუთარი სულიერი მდგომარეობის, სულიერი ტანჯვის შესახებ, რომელიც წარსულში ჩადენილი მისი მრუშობის შედეგია, რის გამოც მასთან ღამის დადგომისთანავე დემონი მიდის. მის გულს გარყვნილების მოგონებები „წოვენ“. ბ. პასტერნაკი უკვე

უფლის ერთგულ მიმდევარ ვმ. მარიამ მაგდალინელს აღსარების სახით პირდაპირ ათქმევინებს ამ ცოდვით დაცემის შესახებ, კერძოდ, როდესაც ის, „შემლილი შტერი“ მამაკაცთა ოცნებების მონა იყო, მისი თავშესაფარი კი – ქუჩა:

Чуть ночь, мой демон тут как тут,
За прошлое моя расплата.
Придут и сердце мне сосут
Воспоминания разврата,
Когда, раба мужских причуд,
Была я дурой бесноватой

И улицей был мой приют (პასტერნაკი, 1988: 126)¹.

ლექსში კიდევ ერთხელ წარმოჩნდება ვმ. მარიამ მაგდალინელის მრუშობის ცოდვა, რაც პასტერნაკის შეხედულებას კიდევ ერთხელ ამოწმებს. უფლის ჯვარცმამდე რამდენიმე წუთით ადრე წარმოთქმული მისი სიტყვები, სანამ სამარისებური სიჩუმე დაისადგურებს, ვმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნულ განცდებს გვიმხელს, რომ იგი პირთამდე აღვსილ თავის ცხოვრებას აღებასტრის ჭურჭელივით უფლის წინაშე ამსხვრევს. ვმ. მარიამ მაგდალინელი ფიქრში მიმართავს მოძღვარსა და მხსნელს, რა ბედი ეწეოდა, სად იქნებოდა, მარადისობა რომ არ „დალოდებოდა“ ისე, როგორც თავის ხელობაში (იგულისხმება მრუშობა) მისგანვე შეტყუებულ, მახეში გაბმულ, მიმსვლელს:

О, где бы я теперь была,
Учитель мой и мой Спаситель,
Когда б ночами у стола
Меня бы вечность не ждала,
Как новый, в сети ремесла

Мной завлеченный посетитель (პასტერნაკი, 1988: 126)¹.

ლექსის მეორე ნაწილში ჩნდება პასაჟი, რომელიც სახარების ერთი ეპიზოდის ანალოგიურია, კერძოდ, ჯვარცმის თანადამსწრე ვმ. მარიამ მაგდალინელი მიმართავს უფალს, რომ დღესასწაულის წინ ადამიანები ემზადებიან და ასუფთავებენ სახლს. ის კი განმარტოებით ამ ფუსფუსისგან მის უწმინდეს ტერფებს ზეთით ბანს; ვმ. მარიამ მაგდალინელი ჩივის, რომ ცრემლები ხედვას უშლიან, გაშლილი თმები კი თვალებზე ღიბრივით ეკვრის, იესოს სანდლებს ხელის ცეცებით ვერ

¹ ბ. პასტერნაკის ეს ლექსები თარგმნა ბათუ დანელიამ.

პოულობს და უფლის ფეხებს თავის კალთაზე იბჯენს, ცრემლით ალტობს:

...Обмываю миром из ведерка

Я стопы пречистые твои...

Ноги я твои в подол уперла,

Их слезами облила, Иисус,

Ниткой бус их обмотала с горла,

В волосы зарыла, как в бурнус (პასტერნაკი, 1988: 126-127).

აღნიშნული პასაჟი, როგორც ვხედავთ, სავსებით იმეორებს სახარების იმ ეპიზოდს, როდესაც უსახელო მონანიე ცოდვილმა სვიმეონ ფარისევლის სახლში ქრისტეს ფეხები ცრემლით დააღტო და თმით „წარხოცა“, შემდეგ კი უფალს ნელსაცხებელი ფეხებზე სცხო (ლუკ. 7, 37-38).

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, შესაძლებელია ითქვას, რომ ბ. პასტერნაკის ლექსში „მაგდალინელი“ წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნება (ქრისტეს ერთგულ მსახურებამდე) გაიგივებულია მრუმ ქალთან. ლექსის წაკითხვა, ჩვენი აზრით, აკონკრეტებს აღნიშნულ სათქმელს და პასტერნაკისეული წმ. მარიამ მაგდალინელი სვიმეონ ფარისევლის სახლში მისულ უსახელო მონანიე ცოდვილთან იგივეება. ამ ვარაუდის გამოთქმის საფუძველს, ჩვენი აზრით, პასტერნაკისეულ წარმოსახვაში წმ. მარიამ მაგდალინელის ქმედებათა აღწერა იძლევა, კერძოდ, ალეხანტრის მიტანილი ნელსაცხებელი, უფლის ფერხთა ცრემლით დაღტობა, შემდგომ მათი თმით წარხოცვა და ამბორი; და ბოლოს, უფლისათვის ნელსაცხებლის ცხება (სვიმეონ კეთროვნის სახლში, ბეთანიაში, მისული ერთი უსახელო ქალი უფალს მხოლოდ ნელსაცხებელს ასხამს თავზე, ხოლო ლაზარეს და, მარიამი, უფალს ნელსაცხებელს ფეხებზე სცებს და თმით უწმენდს. უფლის ფერხთა ცრემლით დაღტობა და ამბორი ამ ეპიზოდებში მოხმობილი არაა).

კიდევ ერთი ნიუანსის შესახებ – ლექსში მარიამი ამბობს, რომ თავის პირთამდე სავსე ცხოვრებას უფლის წინაშე ალეხანტრის ჭურჭელივით ამსხვრევს:

Я жизнь свою, дойдя до края,

Как алавастровый сосуд,

Перед тобою разбиваю ... (პასტერნაკი, 1988: 126).

ეს პასაჟი, ჩვენი აზრით, სვიმეონ კეთროვნის სახლში მისული ერთი უსახელო ქალის ქმედებასთან რემინისცირდება

– „...მოვიდა დედაკაცი და აქუნდა ალაბასტრითა ნელსაცხე-
ბელი ნარდისა სარწმუნოისაჲ, მრავალ-სასყიდლისაჲ და
შემუსრა ალაბასტრი იგი. და დაასხა თავსა მისსა“ (მარკ. 14,
3-9). მიუხედავად იმისა, ბ. პასტერნაკი, სახარების რომელ
ქალს გულისხმობს წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნებაში,
პოეტის შეხედულება მარიამის მრუშების შესახებ კათოლი-
კური ეკლესიის წარმოდგენას სრულად მიჰყვება.

ლიტერატურათმცოდნეობაში აღნიშნულია, რომ მ.
ცვეტაევისა და ბ. პასტერნაკის ერთი და იმავე სახელწოდების
ლექსები – „მაგდალინელი“, რ. რილკეს „პიეტის“ (1907) გავ-
ლენითაა შექმნილი (რილკე). წმ. მარიამ მაგდალინელის ქრის-
ტესადმი მიმართვის ფორმა სწორედ რ. რილკეს ჰქონდა გამო-
ყენებული.

„პიეტაში“ მიმართვის ფორმით წმ. მარიამ მაგდალინელის
უფალთან საუბარია წარმოდგენილი, რომელიც ქალის სიყვა-
რულს, სიბოლსა და მონატრებას, სინანულსა და მწუხარებას
გვიმხელს. რ. რილკე წმ. მარიამ მაგდალინელს მიიჩნევს იმ
ქალად, რომელმაც უფალს ფეხებზე ზეთი სცხო, ცრემლით
დააღტო და თმით შეამშრალა. ლექსის პირველივე სტროფი
სწორედ ამ ებიზოდს ეხება, კერძოდ, წმ. მარიამ მაგდალინელი
უფლის ნატერფალის დანახვისას აღნიშნავს, თუ როგორ
კარგად ცნობს მათ და იხსენებს, როგორ აღტობდა ცრემ-
ლებით უფლის ფეხებს, რომლებიც, ბუჩქებში შეყუჟული ტყის
ნადირის მსგავსად, მის თმებში ქათქათებდა.

ლექსის შემდეგი სტროფები წმ. მარიამ მაგდალინელის
ეროტიკულ განცდებს, მის სასიყვარულო ლტოლვასა და
ტრფივას ასახავს. წმ. მარიამ მაგდალინელის თქმით, უფლის
ფეხები მანამდე არავის ჰყვარებია და სიყვარულის ღამეს მათ
პირველად ხედავს, რომ უფალთან მას სარეცელი არ გაუყვია.
ჯვარცმული უფლის ნატრილობევი ხელების შემყურე წმ.
მარიამ მაგდალინელი „სატრფოს“, უფალს, მიმართავს, რომ ეს
იარები მისი „ნაკებნი“ არაა, რომ უფალს ყველაფრისა და
ყველასათვის გული ფართოდ აქვს გაღებული და მხოლოდ
მას არ ძალუძს იქ შესვლა. სიყვარულით აღვსილი მარიამი
აგრძელებს მონოლოგს, წუხს, რომ უფალი ძალზე დაიღალა,
რომ მხსნელის დაღლილი პირი მისი მგლოვიარე ბაგეებისკენ
არ იღტვის. ლექსი მთავრდება მარიამის უფლისადმი შეკითხ-
ვით, ისინი ერთად თავიანთ დროს როდის მოიპოვებენ,
სიკვდილის საათი უკვე რეკს.

ზემოაღნიშნული სტროფები თავისი შინაარსით თვალნათლივ წარმოაჩენენ რ. რილკეს სრულიად განსხვავებულ წარმოდგენას წმ. მარიამ მაგდალინელზე, როგორც მრუშ ქალზე, რომელიც არათუ მორწმუნე და ქრისტეს მიმდევარი ხდება, არამედ ბოლომდე მრუშად რჩება, ჯვარცმის დროსაც კი, და უფალთან სასიყვარულო დიალოგს მართავს. რ. რილკეს მიერ მხატვრულ სიტყვაში გაცხადებული წმ. მარიამ მაგდალინელის სახის ამგვარი ინტერპრეტაცია, მეტად ეროტიკული ელფერით, სრულიად მიუღებელია არა მხოლოდ მართლმადიდებლური, არამედ კათოლიკური სამყაროსათვისაც.

ყოველივე ზემოგანხილულის შედეგად შეიძლება ითქვას, რომ რუსი პოეტების შემოქმედებაში, უმეტესწილად (ერთეული გამონაკლისის გარდა, კერძოდ, ს. ესენინის ლექსები. უნდა აღინიშნოს, რომ ა. ახმატოვას ორივე, ფაქტობრივად, ურთიერთსაწინააღმდეგო თვალსაზრისი აქვს თავის ლექსებში გამოთქმული), წმ. მარიამ მაგდალინელის სახის ინტერპრეტაცია არ მიჰყვება მოციქულთა სწორის შესახებ არსებულ მართლმადიდებლური ეკლესიის ტრადიციულ წარმოდგენას; ა. ახმატოვას, ა. ბლოკის, მ. ცვეტაევისა და ბ. პასტერნაკის მხატვრულ ნააზრევში მენელსაცხებლვ დედა მრუშ ქალადაა წარმოდგენილი, რომელსაც ვნების ცეცხლი, გიჟური ლტოლვა, ტრფობის ჟინი და სხვა მსგავსი თვისებები ახასიათებს. ამდენად, მენელსაცხებლვ დედის სახის ამგვარი გააზრება კათოლიკური ეკლესიის თავდაპირველ შეხედულებას ეთანხმება და ამ თემაზე შექმნილ ვარიაციებს წარმოადგენს.

წმ. მარიამ მაგდალინელი XX საუკუნის ქართულ ლიტერატურაში. საზოგადოდ, ქართულ ლიტერატურაში, ჩვენდა გასაკვირად, წმ. მარიამ მაგდალინელს ერთეული ნაწარმოებები ეძღვნება. შეძლებისდაგვარად, მოვიძიეთ და განვიხილეთ საზოგადოებისთვის ცნობილი და ნაკლებად ცნობილი მწერლების აღნიშნულ თემატიკაზე შექმნილი ლექსები. ცალკე კვლევის საგანია, თუ რატომ არ იქცა წმ. მარიამ მაგდალინელის სახე ქართველ შემოქმედთა შთაგონების წყაროდ; სწორედ ამ გარემოების გამო ჩვენთვის ყურადსადებია ყველა ის მხატვრული ნაწარმოები და გააზრება, რაც მოციქულთა სწორის პიროვნებას უკავშირდება.

ლიტერატურულ ტრადიციებში წმ. მარიამ მაგდალინელი იმთავითვე წმინდანის სახისმეტყველებით შემოდის და მისაბაძად ისახება. გრიგოლ რობაქიძემ გრაფინია გიტა [ბრიგიტა]

მტრახვიტცი მისთვის უენევიდან მიწერილ პირად წერილში ახალგაზრდა ქალი წმ. მარიამ მაგდალინელს შეადარა და წმინდანის თვისებებით წარმოაჩინა. დავიმოწმებთ ამონარიდს ამ საკმაოდ ვრცელი წერილიდან: „მე შენს ქალურ არსებას „ქალწულებრივი“ განსაკუთრებული მნიშვნელობით ვუწოდებ. რომლით? გერმანული ენა „die“ See ზღვა – მდებრობითი სქესის, „der“ See ტბა – მამრობითი სქესის. გენიალურია. ქალი ნამდვილად უსაზღვროა, როგორც ზღვა და კაცი ნამდვილად შემოსაზღვრულია, როგორც ტბა. არსებობს კიდევ შემზარავი ქალური „რადაც“. თუ ის ერთხელ ქალში გამოჰქაფდა, იგი პიროვნებიდან უპიროვნო არსებად გადაიქცევა: ბრმა, ქოტურ, ალოგიკურ, უხეშ. აქ შენ ბედნიერი გამონაკლისი ხარ. შენი ის „რადაც“ ქალური შენს პიროვნებას აქცევს უფრო ზეპიროვნებად და არა უპიროვნო არსებად. „ბრმის“ ნაცვლად ხდები „ნათელი“. აქედანაა შენი შეუდარებელი ნათელმხილველობის უნარი. თუ ყველაფერს ამას თავს მოუყურით, მე ვიტყვოდი: შენი ქალური არსება შეედრება მაგდალინელს: ის წმინდაა, „ქალწულებრივი“ (რობაქიძე, 2012: 686). ეს ამონარიდი მოწმობს, რომ გრიგოლ რობაქიძის თვალთახედვით წმ. მარიამ მაგდალინელის ხატ-სახე არაა აღრეული სახარებისეულ მრუშ დედაკაცთან, იგი ის მარიამია, რომელიც მაცხოვარს მუდმივად თან ახლდა ამქვეყნიურ ცხოვრებაში, დაესწრო ჯვარცმას, დასაფლავებას, კვირას გამოთენისას, ჯერ კიდევ ბინდისას მივიდა საფლავთან და ცარიელი იხილა იგი, აღდგომის შემდეგ მას პირველს გამოეცხადა მაცხოვარი, ე. ი. ესაა წმ. მარიამ მაგდალინელი.

წმ. მარიამ მაგდალინელის სახე და მისი გადააზრების ცდა წარმონდგება ტიცინ ტაბიძის ნოველაში „ყორანი“, რომელიც გვიამბობს დადლილი მგზავრის მიერ უდაბნოს ქვიშაში ჩაფლული ცხოვრების წიგნის ფურცლებზე ამოკითხულ გოლგოთის მისტერიის ამბავს: „მოწყენით იდგა გოლგოთას ბედი. ცელქი ნიავი ამ მწუხრ ღამეს არ სისინებდა. ჯვართან დახრილი ცრემლებით რწყავდა ჯვარცმულის გვამს მაგდალინა და ჯვრიდან ჩამონაწვეთი სისხლი, მაგდალინას ცრემლებთან შეერთებული, ნიაღვარივით მიქშუოდა ძირს ჯურღმულებში, რომ მუნ დაემარხა კაცთა სიავე“ (ტაბიძე, 2015: 66).

ტიცინის მხატვრული წარმოსახვა, ერთი მხრივ, სახარებისეულ თხრობას მიჰყვება (უფლის ჯვარცმისას წმ. მარიამ მაგდალინელის მორწმუნეთა შორის მყოფობაზე – „ხოლო

დგეს ჯუარსა მას თანა იესოფსა დედაჲ მისი და დაჲ დედისა მისისაჲ, მარიამ კლეოპასი, და მარიამ მაგდალენელი“; იოან. 19, 25), მეორე მხრივ, ახლებურად გადაიაზრებს წმინდა მამათა სწავლებას ქრისტეს დაღვრილი სისხლის შესახებ (უფლის სისხლმა ადამის ცოდვათაგან გაწმინდა კაცობრიობა). მოხმობილი პასაჟის მიხედვით, იესოს სისხლი, წმ. მარიამ მაგდალენელის ცრემლებთან შერწყმული, ჯურღმულებში ჩაედინება.

ნოველაში ტიცვიანს შემოჰყავს ადამიანთა მოდგმის ავი ბედის მდევრის სიმბოლო – ყორანი და მისი ბოროტ სულად შერაცხვის ამბავს გვიყვება – ჯვარცმულ ღმერთთან ღამის წყვლიადში მზესავით მანათობელი თვალების ყორანი მიფრინდა, ლეჲმად მიიჩნია უფალი და კორტნა დაუწყო. ამაო იყო მაგდალენელის ვედრება. უფალმა ყორანი დაწყევლა, „... და მოსწყდა ჯვარცმულს ყორანი, მაგდალენას მიაფრთხილდა, მის თვალ-წარბთა სიწყვლიადე ყორანს გადაეღო და შავი გულით ერთიან გაშავდა“ (ტაბიძე, 2015: 66). მწერალი სწორედ ამ ამბავზე დაყრდნობით გვიხსნის სატროფოს შავი თვალებით დაბნეილი მგოსნების თქმულს – „ყორნის ფრთას მიაგავს შავი თვალებით“ (ტაბიძე, 2015: 66).

ყოველივე ზემოაღნიშნულის მიხედვით, ტიცვიანის წარმოსახვაში, ევანგელური მონათხრობის კვალობაზე, წმ. მარიამ მაგდალენელი უფლის ტანჯვის თანამდგომი, ქრისტეს დიდი რწმენისა და სიყვარულის დამტკევია, მისი ჯვარცმისას დაღვრილ უმანკო სისხლს წმ. მარიამ მაგდალენელის ცრემლები უერთდება და ადამიანთა ცოდვების დასამარხად მზრუნველ ქალად წარმოგვიდგება. მწერლის მხატვრული ნააზრევი მხოლოდ ორიოდე მცირედი, უმნიშვნელო ნიუანსით განსხვავდება წმ. მარიამ მაგდალენელის შესახებ მართლმადიდებლურ ტრადიციაში დამკვიდრებული წარმოდგენებისგან.

ანა კალანდაძე, ჩვენდა სასიხარულოდ, იმ გამონაკლის ქართველ შემოქმედთა რიცხვს მიეკუთვნება, რომელთა პოეზიაში წმ. მარიამ მაგდალენელის სახის მხატვრული გადააზრება იქებნება. ლექსი, უპირველესა ყოვლისა, საინტერესოა თავად პოეტისა და პიროვნების გამორჩეულობისა და მნიშვნელოვნების თვალსაზრისით, იმავდროულად იმიტაც, რომ წმ. მარიამ მაგდალენელის პიროვნების შესახებ პოეტი ქალი მეტყველებს.

ყურადღებას იქცევს ანა კალანდაძის ლექსში „ვარსკვლავების შარავანდით...“, რომელსაც ეპიგრაფად მათე მახარებ-

ლის სიტყვები უძღვის და რომელიც 1946 წელსაა დაწერილი. ლექსში წმ. მარიამ მაგდალინელის ხატ-სახემ წარმართველი ადგილი დაიკავა იმ მენელსაცხებლე ქალთა შორის, რომელთაც მაცხოვრის საფლავი ცარიელი ნახეს. მართალია, აქ არაა მაცხოვრისა და წმ. მარიამ მაგდალინელის ადრეულ ურთიერთობაზე საუბარი, მაგრამ მთავარი ისაა, რომ იგი ნახსენებია კვირას გამთენიისას მაცხოვრის საფლავთან მისული მენელსაცხებლე დედების კონტექსტში. მეტიც, სწორედ ისაა უმთავრესი მათ შორის. ლექსში ისეა დახატული მაცხოვრის აღდგომის სურათი, თითქოს მკითხველი ხატს ან ფრესკას უყურებდეს; შუადამისას სულიწმიდამ სამყაროს მაცხოვრის აღდგომა ამცნო:

იქ დაკრძალეს წამებული ღმერთი ჩვენი,
ქარი ზეთისხილის რტოს რომ მიმორწვეს,
ქვა დაადეს (რადღაც უნდა მოძღვარს მცველი),
დიდი ლოდი, – ეშმაკიცა ველარ აწევს...
შუადამით სულიწმიდამ ხმა-ყო ციდან:
– ადექ, ყრმაო, მოგიწოდებ სულიწმიდა! –
ჩამოფრინდა ანგელოსი ფრთათა რხევით,
გადაავლო ლოდი იგი თეთრი ხელით..
და შეშინდნენ და შეძრწუნდნენ მცველნი, რადგან
ქრისტე აღსდგა!
შიშს მიეცნენ დაუცხრომელს,
რა იხილეს იგი ცხოველ...
მთაზე, სადაც ბზა არი და ფიჭვი ზოგან
და წამების ჯვარი ცამდე ატანილი,
„ერთშაბათსა... მირბიოდეს ორნი ზეცად“, –
მიჰყვებოდა ქალი ერთი მაგდალენელს.
რა იხილეს, გადაეგდოთ ლოდი ესე,
მუხლმოყრილთა პირჯვრის წერით დაიკვნესეს
და ღაღადყვეს გაოგნებულთ დიდის ხმითა:
– მაცხოვარი აღდგა ვითარ? –
ქალთა ძლიერ გაიკვირვეს,
როს იმ ლოდზე ჩამომჯდარმა ყრმამან ვინმე
თქვა მოსილმან სპეტაკითა სამოსლითა:
– ქრისტე აღდგა!
შრიალებენ, ჩურჩული აქვთ ზეთისხილთა,
აწი ვიდას დააძინებს ნანა მათი?
ანგელოსი დაეთხოვა მიწის შვილთა,

შორს გაფრინდა ვარსკვლავების შარავანდით
(კალანდაძე, 2004: 136-137).

ეს ლექსი მოწმობს, რომ ანა კალანდაძეს წმ. მარიამ მაგდალინელის ტრადიციული სახე აქვს წარმოდგენილი.

ანა კალანდაძის უსათაურო ლექსის ეპიგრაფიდან – „მინა-წერი ტიცინანის სურათზე „მონანიე მარიამ მაგდალინელი“ – იმთავითვე ცხადი ხდება, თუ ვინაა მხატვრული სიტყვის ადრესატი. საინტერესო და ყურადსაღებია მენელსაცხებლე დედის ანა კალანდაძისეული შეხედულება-წარმოდგენა, რომელ თვალსაზრისს მიჰყვება იგი და რა კუთხითაა დანახულ-აღქმული. ლექსის ლირიკული გმირი წმ. მარიამ მაგდალინელია, თუმცა, ჩვენი აზრით, მას პოეტის ხმა უერთდება და, ამდენად, მოციქულთა სწორი ანა კალანდაძის მეორე პოეტურ „მეს“ წარმოადგენს. უნდა ითქვას, რომ აქ ერთობ ჭირს მათი ხმების გამორჩევა-განცალკევება და სათქმელიც ერთხმიანადაა „ამუსიკებული“. ლექსი მთლიანად მარიამის უფლისადმი მიმართვას, მხსნელისადმი თხოვნა-ვედრებას წარმოადგენს და, იმავდროულად, ლირიკული გმირის პიროვნული განცდების ჩვენებას ისახავს მიზნად.

„ნათელ სხივად“ განცდილ უფალს წმ. მარიამ მაგდალინელი თავისი ეტლის, ზოდიაქოს, სავანეში დამკვიდრებას შესთხოვს, რათა სულის სიმშვიდე მოიპოვოს და აგრერიგად მოძალებული, სულის შემბოჭავი წუხილისაგან გათავისუფლდეს. სულიერი ჰარმონიის მოპოვება-დამკვიდრების შემდგომ წმ. მარიამ მაგდალინელი იესოს მისკენ მიმავალი იდუმალების გზის ჩვენებას ევედრება:

სხივო ნათელო, დექ ჩემსა ეტლსა
და სულსა ჩემსა წუხილი შეხსენ...
იდუმალების გზა დიდებული
მომეცი ისევ, გამიხსენ შენკენ...
ო, სული ჩემი შენ გეძებს ყველგან,
შენ გეძებს ყველგან მუდამ, ნიადაგ...
შეატორტმანებს ცარიელ ნავეს
ნიავედაკრული ტიბერიადა...
სიქემის ზღაპრულ თოვლიან მთებზე,
თუ იორდანეს დიდებულ ნაპირთ,
თუ ეზდრელონის ლურჯ ხეობაში,
სუყველგან შენი ხმა მესმის, რაბი!
ნუ დამსჯი, ო, ნუ, ეჭვის ანრდილი

ჩემს გულში ისევ სავანეს პოეებს:

ვით ამა ნაძეთა ღიბანისათა,

ჩემს სულსაც თვისი სიმშვიდე მოეც...

სხიფო ნათელი, დეკ ჩემსა ეტლსა... (კალანდაძე, 1976: 84)

ლექის პირველსავე ტაეპში ნახსენები „ეტი“, სავარაუდოდ, იმის მანიშნებელია, რომ წმ. მარიამის სიმშვიდედაკარგულ, აფორიაქებულ სულში, ძველი რწმენა-წარმოდგენის, ჩვეულების მარცვალია შენახული, რომელიც ძველი ყოფისკენ მიბრუნების საწინდარია და ახლისკენ სწრაფვის შემაფერხებელ-დამაბრკოლებელი. ამას მოწმობს ისიც, რომ წმ. მარიამ მაგდალინელი უფალს სთხოვს, ერთხელ უკვე ნაბოძები ხსნის გზის კვლავ ჩვენებას. როგორც აღნიშნული ტაეპებიდან ჩანს, მან, „ტროფობის მთაზე“ შემდგარმა, მოპოვებულ, „დიდებულ“ სავალი დაკარგა. ლექის მომდევნო ტაეპები ამავე აზრს ატყობებენ – წმ. მარიამ მაგდალინელის სული უფალს ყველგან დაეძებს, ერთხელ უკვე მონასმენი მისი ხმა ყველგან ჩაესმის, ტიბერიადის (გალილეის) ზღვა იქნება ეს, სიქემის მთები, იორდანეს ნაპირები თუ ეზდრელონის ხეობა. „სულ ყველგან შენი ხმა მესმის, რაბი!“ – ამბობს წმ. მარიამი და ეს სიყვარულით აღსავსე და მშობლიურად ტკიბილი მიმართვა გვახსენებს იოანეს სახარების ერთ ეპიზოდს, კერძოდ, როდესაც უფლის საფლავზე მისულმა მენელსაცხებლედ დედამ იხილა უფალი – „ჰრქუა მას იესო: მარიამ! მიიხილა მან გარე და ჰრქუა ებრაელებრ: რაბუნი, რომელსა ჰრქუან მოძღუარ, და მირბიოდა შემთხუვვად მისა“ (იოანე, 20, 16).

ლექის შემდგომი ტაეპები გვამცნობს, რომ უფალთან მყოფი წმ. მარიამ მაგდალინელი მას „გაექცა“, მისი გზისგან განდრკა, ცოდვამ იმძლავრა და მისი სული შეიძრა, ნებელობა დასუსტდა, ურყევი რწმენა შეირყა. წმ. მარიამის სიტყვებიდან ირკვევა, რომ ყველაზე მეტად ის იესოს თვალეებს „გაექცა“, რაც იმაზე მეტყველებს, რომ მენელსაცხებლედ დედას თავისი ცოდვილიანობის გამო უჭირს მოძღვრის ყოფლისმხედველ თვალეებთან თვალის გასწორება – „მე გავექცი შენს თვალეებს უფრო...“.

და უდიდეს სიხარულს, უფალთან მყოფობის სიხარულს მისმა გულმა კარი აღარ გაუღო. შემდგომი ტაეპი მეტად საინტერესო და ერთობ უცნაურ აზრს წარმოაჩენს, კერძოდ, წმ. მარიამ მაგდალინელის თქმით, უფალთან თანაყოფნის სიხარული „მხოლოდ მიწაზე სუფევს...“. ამგვარი თვალთახედვა

მხოლოდ ნაკლებმორწმუნე ადამიანს შეიძლება ჰქონდეს, არათუ წმ. მარიამ მაგდალინელს, რაც იმაზე მეტყველებს, რომ მიუხედავად დიდი სინანულისა, წმ. მარიამი კვლავაც არაა მყარი რწმენაში, რაც, თავის მხრივ, იმის მანიშნებელია, რომ ჯერ კიდევ არაა მზად მისი სული უფალთან კვლავ მისახლდებლად. საკუთარი შეცდომების შეგონება წმ. მარიამ მაგდალინელის არსებაში დიდ ტკივილს იწვევს და მის მხურვალე ვედრებაში მუდარა ისმის:

„ნუ დამსჯი, ო, ნუ, ეჭვის აჩრდილი
ჩემს გულში ისევ სავანეს პოვებს“

(კალანდაძე, 1976: 84)

სინანულით აღსავსე ამ სიტყვებში კვლავაც სულიერ მერყეობაზეა საუბარი, იმ შიშზე, „ეჭვის აჩრდილის“ დამკვიდრებას რომ ახლავს თან, ადამიანს გულსა და გონებას რომ აუმღვრევს და ჭეშმარიტი გზიდან გადააცდენს, მოყვასის ნდობასა და სიყვარულს დაავიწყებს. ამგვარი სულიერი მდგომარეობა, ყველასა და ყველაფრის მიმართ დაეჭვება მას თავად გასტანჯავს.

აღნიშნულ ტაეპებში სახარებისეული წმ. მარიამ მაგდალინელისთვის, და, საზოგადოდ, ქრისტიანისათვის) არასახასიათო, სხვა, ერთობ უჩვეულო აზრიც იკვეთება, კერძოდ, მარიამი უფლისაგან დასჯას ელის და მის არიდებას ითხოვს. ქრისტიანთა ღმერთი კი არავის სჯის, მას უყვარს ადამიანი თავისი სისუსტეებითა და ნაკლოვანებებით და სიცოცხლის ბოლო წუთებამდე მონანიე ცოდვილის გულის კართან მდგომი სიყვარულით მიუტყვებს. უფალი არ სჯის „ხატად და მსგავსად თვსა“ შექმნილს, ის მხოლოდ გამოცდას უწყობს მოკვდავთ საკუთარი სულიერი ძალების, შესაძლებლობების შესაფასებლად, სულის გასაკაჟებლად, ნებელობის გამოსაწრთობად და ყოველივე ეს სიყვარულით და ადამიანის სიყვარულისთვის, მისი კეთილდღეობისთვის ხდება. ამდენად, წმ. მარიამ მაგდალინელის ზემომოხმობილი სიტყვები ცოდვანაზიარევი სულისათვის სიყვარულის წილ უფლის რისხვისა და სასჯელის მოლოდინის შესახებ, რაც პიროვნების გაორებას იწვევს, არა-ქრისტიანულ შეხედულებას მიჰყვება.

ღექსის ბოლო ტაეპებში კვლავაც წმ. მარიამის ვედრება მოისმის და იგი უფლისაგან, ღიბანის ნაძვების დარად, სულის სიმშვიდის მოპოვებას, დარღვეული ჰარმონიის აღდგენას, რწმენის განმტკიცებას ელის. როგორც ღექსის განხილვიდან

ჩანს, ა. კალანდაძის მიერ წმ. მარიამ მაგდალინელის სახის გააზრება სცილდება კანონიკურს – ქრისტეს ერთგული მიმდევარი და მორწმუნე წმ. მარიამ მაგდალინელი კვლავ ცოდვილი ხდება. აქვე უნდა ითქვას, რომ მიუხედავად ცოდვილიანობისა, ა. კალანდაძე წმ. მარიამ მაგდალინელს მრუშ ქალთან არ აიგივებს; ლექსში აღნიშნულთან დაკავშირებით ერთი სიტყვაც, ერთი შეფარული თქმა ან ერთი აქცენტიც კი არაა. ამდენად, ა. კალანდაძის მხატვრულ ნააზრევში წმ. მარიამ მაგდალინელის სახე სახარების თხრობას ეყრდნობა მხოლოდ მისი ცოდვილიანობის აღნიშვნაში, მოციქულთა სწორის სულიერი ძვრები, მისი შეხედულებები განსხვავდება ქრისტიანული სწავლებისაგან.

ჩვენი აზრით, წმ. მარიამ მაგდალინელის ამგვარ გააზრებას ა. კალანდაძის პიროვნული გრძნობა-განცდები, სულიერი წიაღსელები განაპირობებენ და, ამდენად, მენელსაცხებლე დედის სახეში, ვითარცა ლირიკული სუბიექტის მონაცვლეში, უფრო მეტად ადამიანური ფაქტორი მძლავრობს, ჩვეული ყოფით დაღლილი, ყოველდღიური ცოდვებით დამძიმებული პოეტი ქალის ჩივილი, სინანული, ვედრება და სასოება ხშიანდება. სწორედ ამაზე უნდა მეტყველებდეს წმ. მარიამ მაგდალინელის უფლისაგან გაქცევის აღნიშვნა, ცოდვისკენ მიდრეკა, უფლის სასჯელის შიში, უფლთან თანაყოფნის სიხარულის მხოლოდ ამქვეყნიურად დასახვა. ამდენად, წმ. მარიამ მაგდალინელი ერთგვარი ნიღაბი-მეტაფორაა ა. კალანდაძის პოეტური „მეს“ შემნიღბავ-დამფარავი და, იმავდროულად, წარმომჩენელ-დამამკვიდრებელი.

ძალზე საინტერესოა, როგორაა გააზრებული წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნება თანამედროვე ქართველი პოეტების ნააზრევში. ამთავითვე უნდა შევნიშნოთ, რომ აღნიშნულ თემატიკაზე შექმნილი ნაწარმოებები, კერძოდ, წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნებაზე ნათქვამი მხატვრული სიტყვა, ქართულ მწერლობაში, და არა მხოლოდ XXI ს-ისა, ძალზე ცოტაა, შეიძლება ითქვას, ერთეული. მათს რიცხვს განეკუთვნება დავით კიკვაძის ლექსი „მარიამ მაგდალინელს“. ლექსის პირველივე სიტყვა „ცდუნება“, რომელიც პოეტის, ლირიკული გმირის, შინაგან განწყობას მიემართება, ჩვენი აზრით, შემთხვევით არაა მოხმობილი და იგი წმ. მარიამ მაგდალინელის სახის, ვითარცა მრუშ ქალის, არასწორ წარმოდგენას უკავშირდება, ლექსის მომდევნო ტაეპებიც ამას ცხადყოფენ. პოე-

ტისათვის „საშინელი“ ღამე მომძლავრებული ცდუნებების შედეგად დგება, იმ ცდუნებებისა, რომლებიც სიკეთეს მახვილივით „კვეთენ“, აძაბუნებენ. ღირიკული გმირის ამგვარი სულიერი ტკივილის ფონზე მკითხველისათვის მოულოდნელობად აღიქმება წმ. მარიამ მაგდალინელის მიერ პოეტის „თოვლის სითეთრით“ შესუდრა, რასაც მისთვის სისპეტაკის და სიმშვიდის განცდა მოაქვს, ერთგვარ საღბუნად ედება მის აფორიაქებულ სულს:

ცდუნება კვეთავს სიკეთეს
და ღამე დგას საშინელი,
მომახვევს თოვლის სითეთრეს
მარიამ მაგდალინელი (კიკვაძე).

ღირიკული გმირის მიერ წმ. მარიამ მაგდალინელის სახებასთან „თოვლის სითეთრის“ დაკავშირება, ჩვენი აზრით, იესოს მიერ მარიამისთვის ცოდვების მიტევებასა და შემდგომში მისი პიროვნების სულიერ კათარზისს, უფლის ერთგულ მიმდევრად მყოფობასა და მოციქულთა სწორის პატივამდე ამადლებას გულისხმობს. მართალია, დავით კიკვაძე მარიამის მრუშების ცოდვას არ ასახელებს, მაგრამ სიტყვა „ცდუნება“ და სტროფის შინაარსი, ვფიქრობთ, სწორედ ამაზე მიგვანიშნებს. აღნიშნულ ვარაუდს, ჩვენი აზრით, ცხადყოფს ლექსის მომდევნო სტროფიც:

მგელივით ვეძებ საშოვარს
და დავძუნძულებ ტყე-ველად,
ვეძუდარები მაცხოვარს
ცოდვათა მოსატევებლად (კიკვაძე).

ღირიკული სუბიექტის მიერ საკუთარი თავის „საშოვარზე“ ტყე-ველად გაჭრილი მგლის სახით წარმოდგენა ქუნა-ქუნა, შუკა-შუკა „საშოვარზე“ გასული მეძავი ქალების რემინისცენციას იწვევს. მაცხოვრისადმი ცოდვათა მისატევებლად პოეტის აღვლენილი ღოცვა-ვედრება, ვფიქრობთ, ამგვარ „საშოვარზე“ გასვლას მიემართება.

ლექსის მომდევნო სტროფებში თვითმკვლელობამდე მისული ღირიკული სუბიექტის „გაკვეთილი“ სიკეთის განმრთელებისკენ სწრაფვა წარმოჩნდება, რაც უდიდესი ტკივილის, „სისხლისფერი შხეფების“ და „ჩაფერფვლის“ გზით მიიღწევა. ტანჯვაგავლილი პოეტი თავის ფიზიკურ და სულიერ მდგომარეობას „გაძვალტყავებულ ენძელად“ მოიაზრებს, რომელსაც პეპლები თავს ევლებიან. ამგვარ სახექმნადობაში ის აზრი

იგულისხმება, რომ დამდაბლებული, გაძრვილი და ნატანჯი მაინც მშვენიერია, ამგვარ დამცრობაში სილამაზეა დანახული. სულიერი კათარზისის მაუწყებელია ღირიკული გმირის სიმაღლისაკენ სწრაფვა, „მაღლა-მაღლა“ სვლა და სინას მთის მოლოცვა; შუაღამით მოულოდნელად მთვარის გამონათება კი ის ნათლის სხივია, რომელიც მის სიკეთეს, ზნეკეთილობის შემობრუნებას ამოწმებს.

ღექსის დასასრულს პოეტი იხსენებს წარსულის ამ მძიმე, თვითმკვლევობამდე მისვლის დღეს და აწმყოში იმედიანი გულით, დამშვიდებული სულით ყოფნას კვლავ წმ. მარიამ მაგდალინელის ხატებას უმაღლის:

ახლა ვიხსენებ იმ ერთ დღეს,
როცა ვიყავი თვითმკვლელი.
დღეს გულზე მისვამს იმედებს
მარიამ მაგდალინელი (კიკვაძე).

დ. კიკვაძისათვის წმ. მარიამ მაგდალინელის სახის იმედთან მიმართება, სავარაუდოდ, იესოს მიერ ცოდვილი ქალისათვის მიტევებულ ცოდვებს უკავშირდება, რომელსაც მენელსაცხებლე დედის სულიერი ზეადსვლა და თვალუწვდენელ სიმაღლებთან ზიარება მოჰყვება.

ამდენად, დ. კიკვაძე ღექსში წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნებას, ჩვენი აზრით, ცოდვანაზიარევე, კონკრეტულად, სხეულებრივი ცდუნების ცოდვით შეპყრობილ ქალად წარმოსახავს, რომელიც სინანულის გზით და უფლისაგან ცოდვათა მიტევებით, ახალი ცხოვრების წესით მხერას მარადისობას უსწორებს. მაგრამ ფაქტია, რომ პოეტს წმ. მარიამ მაგდალინელის სახე მცდარად, დასავლური ტრადიციის კვალობაზე აქვს გააზრებული და მას ცოდვილ, მრუშ დედაკაცად მიიჩნევს. ამიტომ ამ ღექსში გამოხატული თვალსაზრისი ღირებულებათა გადაფასების ნიმუშად გვესახება.

დასკვნა. ჩვენმა დაკვირვებებმა წმ. მარიამ მაგდალინელის ხატ-სახის გასააზრებლად, რაც ორ სტატიისაში გვაქვს წარმოდგენილი, შემდეგ დასკვნებამდე მიგვიყვანა:

1. წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნების მიმართ მართლმადიდებლურ და კათოლიკურ ეკლესიებში დიდი ხნის მანძილზე სხვადასხვაგვარი დამოკიდებულება არსებობდა, კერძოდ, მართლმადიდებლობა მას ყოველთვის მოციქულთა სწორ წმინდა მენელსაცხებლე დედად აღიარებდა და აღი-

რებს; კათოლიკური სამყარო 1969 წლამდე მას მრუშ, მონანიე დედაკაცად მიიხედავდა.

2. ევანგელური მონათხრობით, წმ. მარიამ მაგდალინელი უფალმა განკურნა შვიდი ეშმაკისგან (ლ. 8, 2; მრ. 16, 9). ამის შემდგომ მარიამი ყველგან თან ახლდა მაცხოვარს (მრ. 15, 40; ლ. 8, 3), ქრისტესთან ერთად გაიარა გოლგოთის გზა და ჯვარცმაც საკუთარი თვალით იხილა (მ. 27, 56 და სხვ.); ქრისტეს დაფლვასაც ესწრებოდა (მ. 27, 61 და სხვ.) და ჯვარცმიდან მესამე დღეს, ქრისტეს ბრწყინვალე აღდგომის დღეს მის აკლდამასთან ნელსაცხებლებითა და საკმევლით მივიდა (მ. 28, 1; მრ. 16, 1-8). მან პირველმა იხილა აღმდგარი მაცხოვარი, პირველმა ირწმუნა და პირველმა აუწყა ქრისტეს მოწაფეებს მაცხოვრის სასწაულებრივი აღდგომა (ი. 20, 11-18).

3. კათოლიკური ეკლესიის ტრადიციით, მას დიდი ხნის მანძილზე აიგივებდნენ უსახელო მონანიე ცოდვილთან, რომელმაც სვიმეონ ფარისევლის სახლში ქრისტეს ფეხები ცრემლით დააღტო და თმით „წარხოცა“, შემდეგ კი ნელსაცხებელი სცხო ფეხებზე (ლ. 7, 37-38), ასევე – ერთ უსახელო ქალთან, რომელმაც იესოს თავზე ნელსაცხებელი დაასხა სვიმეონ კეთროვნის სახლში, ბეთანიაში (მ. 26, 6-7, მ. 14, 3-9), და მარიამთან, ლაზარესა და მართას დასთან (ი. 12, 1-8). ამას ერთვოდა მრავალი ლეგენდაც. მოგვიანებით, მაგდალინელის ცხოვრებას დაემატა ზოგიერთი სიუჟეტი მონანიე ცოდვილის – მარიამ მეგვიპტელის (V ს.) – ცხოვრებიდან, რამაც მაგდალინელის მეძავ ქალად წარმოდგენას კიდევ უფრო მეტად გაუძიარა საფუძველი. ვფიქრობთ, რომ მარიამ მაგდალინელის სახის სწორი ინტერპრეტაცია მოითხოვს მეტი ყურადღების მიქცევას წყაროებისათვის, რომლებიც საკმაოდ მოიძებნება ქართულ და უცხო ენებზე.

4. ევანგელურ თხრობაში იესოს მირონცხების ეპიზოდში მონაწილე სხვადასხვა ქალის (ლუკას მიხედვით, ცოდვილი ქალი, იოანეს მიხედვით – მარიამი ბეთანიიდან) გაიგივება მაგდალინელთან საბოლოოდ რომის პაპის, წმ. გრიგოლ დიდის, „შემოდგომის ქადაგებაში“ აისახა 591 წელს, ხოლო სახარებებში მარიამ მაგდალინელისა და მარიამ ბეთანიელის აღუნიშნავი ცოდვა განიმარტა როგორც მრუშება, პროსტიტუცია. მისი ამგვარი ინტერპრეტაცია აღორძინების ხანისა და მომდევნო პერიოდის მხატვრობაშიც დამკვიდრდა.

5. კათოლიკურმა ეკლესიამ XX ს-ში სცადა, გაესწორებინა აღნიშნული შეცდომა და 1969 წლის რეფორმის შემდეგ Novus Ordo-ს კალენდარში წმ. მარიამ მაგდალინელი უკვე აღარაა წარმოდგენილი „მონანიედ“. მიუხედავად ამისა, ხალხის ცნობიერებაში საუკუნეთა მანძილზე ჩამოყალიბებული ტრადიციული შეხედულება (მაგდალინელი – მონანიე მრუში ქალი), რომელიც ხელოვნების მრავალი ნაწარმოების ზეგავლენითაც იყო განმტკიცებული, ძირითადად, უცვლელი დარჩა. ოქსფორდის ლექსიკონშიც კი სიტყვა „მაგდალინას“ „მონანიე მრუშის“ შინაარსი აქვს. კათოლიკური ეკლესიის მიერ წმ. მარიამ მაგდალინელის პიროვნების შებღალული სახელი გაგრძელდა მართლმადიდებლურ სამყაროში, მაგ., პოეზიაში – მ. ცვეტაევა, ბ. პასტერნაკი, და სასულიეროთა შორის. ქართულ ცნობიერებაშიც, უმეტესწილად, წმ. მარიამ მაგდალინელი მეძავე ქალადაა მიჩნეული. დღესაც კი ქართული მართლმადიდებლური ეკლესიის ამბონიდან ზოგიერთი მოძღვრის ქადაგებებში ხშირად წმ. მარიამ მაგდალინელი მოიხსენიება მრუშ ქალად, რომელსაც მიეძგევა მძიმე ცოდვები. „წმინდანთა ცხოვრების“ III ტომშიც (თბ., 2001) წმ. მარიამ მაგდალინელის ცოდვათა შორის მრუშებაა აღნიშნული და ზოგჯერ ინტერნეტ სივრცის ქართულ საიტებზეც მაგდალინელის სახელთან მრუშება იხსენიება. ჩვენს გაკვირვებას იწვევს კათოლიკეთა მიერ დაშვებული და დამკვიდრებული ზემოაღნიშნული შეცდომის ჩვენს სინამდვილეში გავრცელება, რადგან საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია და ქართული ქრისტიანული კულტურა ამ საკითხში ოდითგანვე მიჰყვება კათოლიკე (საყოველთაო) ეკლესიის წეს-კანონებსა და ტრადიციებს, რასაც მოწმობს ქართულ ორიგინალურ და ნათარგმნ ეგზეგეტიკურ თხზულებებში, ქადაგებებსა და საგალობლებში მარიამ მაგდალინელის სახელის ევანგელური მონათხრობის მიხედვით წარმოდგენა-განსახოვნება, რაც, კათოლიკეთა შეხედულების საპირისპიროდ, სრულიად დაცლილია ამორალობისაგან და მაგდალინელის პიროვნება სახარების არც ერთ სხვა ქალთან არაა გაიგივებული. უწინარეს ყოვლისა, დავიმოწმეთ წმ. იოანე ოქროპირის მათესა და იოანეს სახარებების თარგმანებები, რომლებშიც განმარტებულია, თუ ვინაა წმ. მარიამ მაგდალინელი; ასევე, წმ. მარიამ მაგდალინელის ხატ-სახე, წმიდა მენელსაცხებლუ დედათა შორის, წარმოჩენილია იოანე მინჩის, კვირიკე-კურდანაის საგალობლებში, იოანე ბოლნელის,

ანტონ ჭყონდიდელის ქადაგებებში, სულხან-საბა ორბელიანის „სამოთხის კარსა“ და ქადაგებებში.

6. წმ. მარიამ მაგდალინელის ხატ-სახე გაცოცხლებულია საერო მწერლობაში, კერძოდ, ჩვენ დავადასტურეთ ამ ხატ-სახის ტრადიციული გააზრება თეიმურაზ მეორის პოემაში „გაბაასება დღისა და ღამისა“, აკაკი წერეთლის ლექსებში. XX საუკუნის ლიტერატურაში კი განსხვავებული, ურთიერთ-გამომრიცხავი შეხედულებები გამოვლინდა: შემოქმედთა ნაწილმა იგი ტრადიციულად, მოციქულთა სწორად აღიქვა, ხოლო ნაწილმა კათოლიკური ტრადიცია გაიზიარა და მრუმ, მონანიე დედაკაცად მიიხნია.

7. უნდა აღინიშნოს, რომ არამართლმადიდებლური ცნობიერების მქონე მეცნიერთა საკმაოდ დიდმა ნაწილმა ობიექტურად შეაფასა და წმ. მარიამ მაგდალინელის შესახებ აღნიშნა, რომ იგი არაა მონანიე მრუმში დედაკაცი. ამ ფაქტს კათოლიკურ სამყაროში ჯერ კიდევ XVI საუკუნის დამდეგს მიაქცია ყურადღება ჟაკ ლეფევერ დ' ეტაპლმა, მაგრამ მხოლოდ მეოცე საუკუნეში დაიწყო წმ. მარიამ მაგდალინელის ოფიციალურად ხსენება, როგორც მაცხოვრის მოწაფისა, საუკუნეების წინ დამკვიდრებული ტრადიციული მცდარი შეხედულებისაგან განსხვავებით. თუმცა, მიუხედავად იმისა, რომ 1969 წლის რეფორმის შედეგად წმინდანის შესახებ VI საუკუნიდან მცდარად დამკვიდრებულ თვალსაზრისს ოფიციალურად აღარც კათოლიკური სამყარო იზიარებს, მაინც გაჭირდა სიმართლის აღიარება და წმ. მარიამ მაგდალინელის იმგვარ წმინდანად დასახვა, რომელიც არასოდეს ყოფილა მონანიე მრუმში დედაკაცი, რაც XX საუკუნისა და XXI საუკუნის დამდეგის მართლმადიდებელი ქვეყნების ლიტერატურულ ტენდენციებში გამომჟღავნდა.

დამოწმებული ლიტერატურა:

ახალი აღთქუმაჲ, წმ. გიორგი მთაწმიდელის რედაქციით, საქართველოს საპატრიარქოს გამოც., თბ., 1994.

ახმატოვა, 1990 – Ахматова А. Сочинения в двух томах, т. 1, Москва, 1990.

ბლოკი – http://slova.org.ru/blok/iz_hrystalnogo_tumana

ბროდსკი – <http://ec-dejavu.net/m-2/Magdalene.html>

გონჯილაშვილი, სულავა, 2015 – გონჯილაშვილი ნ. სულავა ნ. წმ. მარიამ მაგდალინელის ხატ-სახის ინტერპრეტაციისათვის ქართულ ქრისტიანულ ტრადიციაში (წმ. მარიამ მაგდალინელის

პიროვნების არასწორი ინტერპრეტაციის გამო: წყაროთ-
მცოდნეობითი კვლევა). „ანალები“, 11, თბილისი, 2015. გვ. 270-332.

ესენინი – <http://feb-web.ru/feb/esenin/texts/e74/e74-145-.htm>

თეიმურაზ მეორე, 1976 – თეიმურაზ მეორე ქართული პოეზია,
III, თბ., 1976.

კალანდაძე, 1976 – ა. კალანდაძე, რჩეული, გამომც. „საბჭოთა
საქართველო“, თბ., 1976.

კალანდაძე, 2004 – ა. კალანდაძე, ლექსები, თბ., 2004.

კიკვაძე – <http://litklubi.ge/index.php?titleid=2318>

რობაქიძე, 2012 – რობაქიძე, ნაწერები, ტ. 4, გამოსაცემად
მოამზადა ლალი ცომაიაშვილი, თბ., 2012.

ტაბიძე, 2015 – ტაბიძე ტ., თხზულებანი, II, პროზა, მიმოწერა,
ლიტერატურის მუზეუმის გამოც., თბ., 2015.

პასტერნაკი – Пастернак Б. Доктор Живаго//Новый мир, 1988, № 4.

რიდკე – <http://ec-dejavu.net/m-2/Magdalene.html>

ცვეტაევა, 1988 - Цветаева М. Сочинения в двух томах, т. 1, Москва, 1988.

წერეთელი, 2011 – წერეთელი ა. თხზულებათა სრული კრებუ-
ლი ოც ტომად, ტ. 2. თბ., 2011.